

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seurantaa edistävä työryhmä 2017–2021
(YM039:00/2016)

KOKOUSPÖYTÄKIRJA
17.3.2017

TYÖRYHMÄN KOKOUS 1/2017 (kokous 1)

Aika: Tiistai 14.3.2017, klo 9.00–12.00
Paikka: Mothership of Work, Pieni Roobertinkatu 9 (2. krs)
Läsnä: Ari Niiranen, ympäristöministeriö (PJ)
 Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö (VPJ) tuli myöhässä
 Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö
 Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö
 Kristiina Niikkonen, ympäristöministeriö
 Jussi Palmén, ympäristöministeriö
 Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö
 Satu Kaskinen, oikeusministeriö
 Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö, budjettiosasto
 Raija Meriläinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Antti Otsamo, Metsähallitus, Metsätalous Oy
 Timo Tanninen, Metsähallitus Luontopalvelut
 Inka Musta, Metsäteollisuus ry
 Anna-Rosa Asikainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 Jukka Tulivuori, Opetushallitus
 Pekka Vuorinen, Rakennustuoteollisuus RTT ry
 Miira Riipinen, Kuntaliitto
 Kaisa Pajanen, Helsingin kaupunki
 Jaana Lehtimäki, Suomen Akatemia
 Leif Schulman, Luonnontieteellinen keskusmuseo
 Anne Tolvanen, LUKE, Oulu
 Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE, luontoympäristökeskus
 Jouko Saastamoinen, Kainuun ELY-keskus, Kajaani (etäyhteydellä)
 Marko Svensberg, Suomen riistakeskus
 Petra Magga-Vars, Saamelaiskäräjät
 Päivi Lundvall, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Ari-Pekka Auvinen, SYKE, luontoympäristökeskus, asiantuntijasihteeri
 Marja Pylvänäinen, SYKE, luontoympäristökeskus, sihteeri
 Anne Kumpula, Turun yliopisto (vierailija)

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Ari Niiranen (YM) avasi kokouksen kello 9.00. Puheenjohtaja toivotti läsnäolijat tervetulleeksi vuosille 2017–2021 asetetun seurantar ryhmän ensimmäiseen kokoukseen. Työryhmän jäsenten esittely toteutettiin siten, että vieruskaverit esittelivät toinen toisensa kertoen myös henkilön biodiversiteettikennöistä. (Pöytäkirjan liite 1)

2. Biodiversiteettityöryhmän tausta ja tavoitteet – neuvotteleva virkamies Marina von Weissenberg, YM

Luonnon monimuotoisuutta koskeva yleissopimus eli Biodiversiteettisopimus solmittiin vuonna 1992. Sopimuksella on 196 osapuolta, USA ei ole ratifioinut sopimusta. Sopimuksella on kaksi alapöytäkirjaa: Nagoyan pöytäkirja geenivarojen saatavuudesta ja hyötyjen jaosta sekä Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirja. (kts. esitys, jaettu)

Sopimuksen 10. osapuolikokouksessa Nagoyassa, päätettiin 20 Aichi-tavoitetta ja biodiversiteetin vähenemisen pysäyttämistä 2020 mennessä. Suomen strategia ja päämäärät hyväksyttiin vuonna 2012.

Toimenpideohjelmissa on 105 toimenpidettä. kts. http://www.ymp.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Strategia_ja_toimintaohjelma

Biodiversiteettisopimukselle neljän vuoden välein toimitettavat ns. maaraudit ovat olennaisia toimeenpanon tilan arvioimiseksi. 6. maaraudit on luovutettava 31.12.2018. BD-työryhmä hyväksyy raportin. Ympäristöministeriö (Marina von Weissenberg) on Suomen national focal point, ja toimittaa raportin sopimuksen sihteeristölle. IPBES-paneeli perustettiin 2014 ja Suomen kansallinen luonto-paneeli vuonna 2015. IPBES laatii Global Assessment'n vuonna 2019. Väliarviointi kohti vuotta 2020 tehtiin Suomessa vuonna 2016. kts. http://www.ymp.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Strategia_ja_toimintaohjelma/Seurantaryhma

FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Strategia_ja_toimintaohjelma/Seurantaryhma

Kansallinen biodiversiteetti-työryhmä on toiminut vuodesta 1995. Uusi ryhmä perustettiin 1.3.2017 ja sen toimikausi on viisi vuotta, eli 2017–2021.

Työryhmän päätehtävät ovat:

1. strategian ja toimintaohjelman toteutuksen edistäminen ja seuranta;
2. hallinnonalojen ja muiden toimijoiden vuorovaikutuksen kehittäminen;
3. luonnon monimuotoisuuden tilassa tapahtuvan kehityksen arviointi ja seuranta;
4. Suomen kansallisten raporttien hyväksyminen sopimuksen päätösten mukaan;
5. biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen kansallisen raportoinnin tukeminen;
6. strategian ja toimintaohjelman toteutusta tukevan kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön lisääminen ministeriöiden ja eri sidosryhmien kesken sekä osallistuminen ohjelman viestinnän painopisteiden toteuttamiseen.

3. Luonnon monimuotoisuuden tila ja kehityssuunta – tutkija Ari-Pekka Auvinen, SYKE Oulu

Ari-Pekka esitteli Suomen luonnon kehityskulkuja biodiversiteetti-indikaattoreiden kertomana. kts. esitys ja www.luonnontila.fi.

Esitellyt indikaattorit:

Metsät

- metsien ikärakenne, yli 100-v. vs. alle 40-v. metsät
- lahopuu, E-S vs. P-S
- haavan määrä ja osuus puustosta
- metsien linnut ja nisäkkäät
- metsien uhanalaiset lajit

Suot

- soiden ojitus E-S vs. P-S
- suolinnut ja suoperhoset
- soiden uhanalaiset luontotyypit

Itämeri

- näkösyvyys, pisin seurantasarja, yli 100 v.
- merenpohjan happitaso ja pohjaeliöstö Suomenlahdella
- harmaahylkeet Itämerellä ja norpat Perämerellä

Sisävedet

- levien runsaus
- ekologinen tila järvissä ja joissa
- sisävesien linnusto

Maatalousympäristöt

- HNV (high nature value) maatalousmaa, osuus ja alueittain
- rikkakasvit, runsaus ja ravinnonlähteenä eri lajeille
- peltolinnut ja avomaa- ja reunalajit

- päiväperhosten kannankehitys ja kehityssuunnat

Tunturit

- jäkälälaitumien kunto
- tunturilinnut

Muita

- kasvukauden pituus, tehoisa lämpösumma
- koivun siitepölykauden alku
- yöperhosten lajimäärä ja monisukupolvisuus

Miten indikaattoreiden sanomaa voidaan vetää yhteen? Olemme onnistuneet joissakin asioissa: haavan osuuden lisääminen puustossa (huomioitu metsätaloudessa), harmaahylkeiden määrän lisääntyminen Itämerellä (metsästys pois, ympäristömyrkyt pois), saimaannorpan ja merikotkan suojelu (vaino pois, suojelu), pohjaeläimistön lisääntyminen Suomenlahdella, sisävesien ekologinen tila on parantunut.

Mutta haasteita riittää! Mm. vanhojen metsien väheneminen, ojitamattomien soiden tila huolestuttava, kasvukausi pitenee (ilmastonmuutos), peltolinnut taantuneet jne.

4. Luonnon monimuotoisuuden vastuullinen huomioiminen päätöksenteossa – Professori Anne Kumpula, Turun yliopisto, ympäristöoikeuden professori

Tausta-ajatukset ovat asteittain muuttuneet. Perinteiset luonnonsuojelun lähtökohtia määrittelevät lähtökohdat ovat asteittain murtuneet. On siirrytty luonnon itseisarvoisesta suojelusta luonnon tasapainon tavoitteluun ja ekosysteemilähestymistapaan. (kts. esitys)

Suomen perustuslaissa on ympäristövastuusäädös, jonka mukaan vastuu luonnon monimuotoisuudesta kuuluu kaikille.

Vuosituhanen vaihteessa tehtiin ympäristölainsäädännössä laajamittainen uudistus (osin EU:n luonto- ja lintudirektiivien velvoittamana). Uusi sääntely perustuu integroivaan lähestymistapaan.

Mm. uusiin lakeihin sisällytettiin viittaus luonnonsuojelulakiin, johon sisällytettiin luontotyyppien ja elinympäristöjen suojelu ja lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämis- ja hävittämiskielto. Ja lakeja sovelletaan yhtäaikaaisesti ja rinnakkain. Alueiden käytön suunnittelu on keskeinen luonnon monimuotoisuuden suojelun keino ja kaavoituksessa voidaan huomioida luonnonarvot ja lähiluonto.

Keskustelu

Keskustelussa todettiin, että tärkeä painopiste luonto- ja ympäristökasvatus puuttuu.

Keskusteltiin siitä kuinka hyvä Suomi on biodiversiteetin suojelussa kansainvälisessä mittakaavassa. Suomessa on paneuduttu biodiversiteettiasioihin hyvin ja meillä on tämä kansallinen työryhmä (National Biodiversity Committee), jossa on monta tahoja mukana. Suomalaisia tulee jatkossakin rohkaista ottamaan vastaan kansainvälisiä tehtäviä. Suomen tulee toimia ennakoivasti EU:n suuntaan, jotta EU tekisi järkeviä päätöksiä.

Suoluontoon liittyvä yksityiskohta liittyen ojitus-indikaattoriin: soita on myös ennallistettu. Kysyttiin, onko ennallistamisesta dataa. Todettiin, että kymmeniätuhansia hehtaareja on ennallistettu, mutta ne määrät eivät näy samassa mittakaavassa kuin ojitus (miljoonia hehtaareita). Todettiin, että kunnostusojituskelvotonta suota on paljon. Noin 30 000 ha on ennallistettu suojelualueilla, mutta myös suojelualueiden ulkopuolella olisi ennallistettava.

Todettiin, että indikaattoreiden takana on paljon tietoa, mutta itse indikaattoreista moni on uhanalaisuuksi, ellei tiedon keruuta resurssien vähenemisen takia ole mahdollista jatkaa.

Kaavoituksella voidaan vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Kaupunkiympäristöön ei ole kiinnitetty kovin paljon huomioita. Kulttuuri/perinneympäristöt vaativat toimia.

Todettiin, että työryhmän toimeksianto-aika on 5 vuotta, mitä pitää olla kädessä vuonna 2021? Perusta työlle on rakennettu, panokset ovat olleet hyvät, mutta miksi (indikaattorien) käyrät menevät alaspäin? Mitä pitää tehdä, mitkä ovat keskeiset toimenpiteet, mitkä välineet, minkälaista yhteistyötä tarvitaan, millainen strategia kirjoitetaan vuonna 2021? Otetaan myös mukaan digitalisaatio ja robotisaatio. Tarvitaan yhdessä tekemistä, joukkovoimaa, ei saisi olla liikaa painetta virkamiestä kohden.

5. Päätösaasiat

Alatyöryhmien asettaminen

Marina kertoi edellisen työryhmän aikana toimineista alatyöryhmistä, joista kansainvälisten asioiden, biodiversiteettiviestinnän sekä 8(j)-ryhmän ehdotetaan jatkavan pysyvinä alatyöryhminä. Näiden lisäksi voidaan perustaa määräaikaaisia alaryhmiä ratkomaan jokin erityyselvitustarve. Kv-ryhmää tarvitaan, kun Suomi valmistelee kantoja kansainvälisiin kokouksiin. Saamelaiskäräjät toivovat, että 8(j)-ryhmä jatkaa.

Päätettiin, että kansainvälisten asioiden-, viestintä- ja 8(j)-alaryhmät perustetaan. Alaryhmien toimikausi on sama kuin pääryhmällä vuoden 2021 loppuun. Ympäristöministeriö lähettää organisaatioille nimeämispyyntöjä.

Mahdollisia määräaikaaisia alaryhmiä voivat olla uutta bd-strategiaa laativa ryhmä vuosina 2020–2021 sekä 6. maaraporttia laativa ryhmä.

Todettiin, että alaryhmien edustajien ei tarvitse olla samoja henkilöitä kuin pääryhmässä ja että kaikki alaryhmien tuottamat raportit yms. tulevat hyväksyttäväksi tälle pääryhmälle.

Vuoden 2017 kokousajoista päättäminen

Päätettiin seuraavat kokousajat (kokouspaikat ilmoitetaan myöhemmin):

tiistai 9.5.2017 kello 12.30–14.30

tiistai 5.9.2017 kello 9–11

tiistai 28.11.2017 kello 9–11

Todettiin, että organisaatiot voivat kutsua työryhmän kokoustamaan organisaationsa tiloihin, jolloin kutsujalla on mahdollisuus esitellä omaa organisaatiotaan ja sen toimintaa. Todettiin myös, että ellei jäsen tai varajäsen pääse paikalle, kokouksiin voi lähettää myös muun edustajan tai asiantuntijan.

6. Biodiversiteettityöryhmän työn painopisteet ja kehittäminen – viestintäasiantuntija Jussi Palmén YM

Jussi koordinoi luovan työpajan aiheesta kuinka tämä työryhmä voi edistää biodiversiteettitavoitteiden saavuttamista. Työpajan tulokset on koostettu pöytäkirjan liitteessä 2.

Työpajan teemat/ryhmät:

1. Luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistaminen
2. Yhteistyön lisääminen
3. Työryhmän osaaminen käyttöön
4. Megatrendit: miksi BD?

Varapuheenjohtaja Mikko Kuusinen teki yhteenvedon tilaisuudesta ja kiitti kaikkia osallistuneita aktiivisuudesta.

7. Näkyvyys, tapahtumat ja viestintä vuonna 2017 – viestintäasiantuntija Jussi Palmén, YM

Kohtaa ei ehditty käsitellä. Muutama sana biodiversiteettiviestinnästä on Jussin esityksen lopussa.

8. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Mikko Kuusinen VPJ päätti tilaisuuden/kokouksen kello 12.00, sillä puheenjohtaja poistui seuraavaan tilaisuuteen 11.45.

Seuraavat kokoukset:

tiistai 9.5. kello 12.30–14.30, paikka ilmoitetaan myöhemmin

tiistai 5.9. kello 9–11, paikka ilmoitetaan myöhemmin

tiistai 28.11. kello 9–11, paikka ilmoitetaan myöhemmin

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

Puheenjohtaja

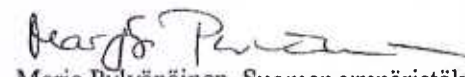
Ari Niiranen, ympäristöministeriö

Varapuheenjohtaja

Mikko Kuusinen

Sihteeri

Marja Pylvänäinen, Suomen ympäristökeskus

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.

